

Posudek na diplomovou práci Roberta Lebedy Anarchistická koncepce člověka u M. A. Bakunina.

Předložená diplomová práce se zabývá nesporně zajímavým tématem Bakuninovy antropologické teorie, kterou rozvinul ve svém anarchistickém období.

Autor se pokusil především na základě Bakuninových děl doložit, že tato přehlížená Bakuninova teorie má významné místo ve vývoji věd jeho doby (zejména jejich přírodovědně orientovaného chápání).

Práce je logicky strukturována. Východiskem je teorie podstaty a vývoje přírody coby hmotného fundamentu, navazuje analýzou vývoje myšlení (náboženství, filosofie a vědy), pokračuje prezentací teorie podstaty a historie práce a ekonomiky. Další kapitola se zabývá vlastenectvím. Práce je završena kapitolou o svobodě a revoltě, jako cesty ke společnosti svobody, přímé účasti lidí na rozhodování, federalismu komun a socialismu.

Seznam literatury je tvořen především pracemi samotného Bakunina, méně o další (spíše starší) literaturu o něm a o anarchismu.

Autor se opírá v rozhodné míře především o výklad a četbu Bakuninových děl. Celkově je čtenáři tak předložena de facto podrobná utříděná rešerše Bakuninových děl. Což samo o sobě je jistě zajímavé a pro eventuelní další studium o Bakuninovi přínosné.

V průběžném popisu a parafrázích Bakuninových názorů však postrádám jejich hlubší výklad a interpretaci, zvl. pak jejich kritickou reflexi v pohledu historickém, sociologickém a politologickém.

Z celého textu je zřejmé autorovo zaujetí touto jistě historicky významnou (určitě ale i rozpornou) osobností, místy však až nekritické, jednoznačně odmítající případné námitky vůči této postavě, k jejím myšlenkám a činům. Podle mého mínění by bylo zajímavé si více přiblížit i kritická stanoviska Bakuninových odpůrců (např. Marxovu a Engelsovu kritiku), ne je přezíravě smést se stolu. Není tak tedy ani příliš logické autorovo označení za „nemístné“ tvrzení o Bakuninově eklekticismu, na který byl podle některých autorů sám Bakunin hrdý.

Přece jen bych v práci z historické sociologie uvítal výrazně větší zakomponování Bakuninových názorů a teoretických představ nejen do kontextů duchovních, ale i společenských, ekonomických a politických doby, v níž působil.

Jistě by nebylo nezajímavé také více přiblížit a srovnat různé koncepce anarchismu a jejich přístupů zvl. k ekonomice a k organizaci a řízení společnosti.

Práce je zajímavým příspěvkem ke zvolenému tématu, chybí jí však přece jen hlubší historicko-sociologický pohled a interpretace předkládaných myšlenek jistě politicky a ideologicky významné postavy M. A. Bakunina.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „dobře“.

11. ledna 2018

Doc. PhDr. Radomír Havlík, CSc.